

Jó estét kívánok!
És további türelmüket kérem!

Üdvözlégny Mária, kegyelemmel teljes, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te gyümölcsöd Jézus. Ez az ima Máriát kiemeli a történelem minden asszonya, anyja közül, mert Jézust hozta nekünk a világra, Jézust, a halandó halhatatlant. Majd az ima így folytatódik: Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján. Az ima így köti össze életünket a teremtő Istennel és halálunk diadalához kér tőle közbenjárást. Mária, a Boldogasszony tehát mindannyiunk jelképes anyja is, az anyaság testi mindenhatósága felett, a lélek örökéletének is dajkáló mindenese.

Bizonyára ennek volt a tudatában Szent István királyunk is, amikor fia Imre herceg halála után – örököse nem lévén – Mária-Boldogasszonynak ajánlotta fel az országot. A Szűz Mária tisztelet elindítója már korábban Szent Gellért püspök volt, amikor Fehérváron bemutatkozó beszédét tartotta és Máriát Napba öltözött asszonynak nevezte. Egy miséjén, melyet a Képes Krónika is idéz ezt mondta: „Tudomásotokra hozom ugyanis az isteni titkot, amely nekem ma éjjel felfedeztetett. Urunkat, Jézus Krisztust láttam szentséges anyja, az örökké Szűz Mária ölében, ki magához hív bennünket, saját kezével nyújtotta nekünk testének és vérének szentségét.” IV. Béla királyunk írnoka már így nevezte Máriát: országunk úrnője és patrónája. Azóta a Mária kultusz a Boldogasszony fogalomban évezredes mindennapi jelenléte kapott. Említék is néhányat a magyar irodalom területéről: Ómagyar Mária-siralom, Ady Endre, Berda József, Békés Gellért, Bittei Lajos, Juhász Gyula, Móra Ferenc, Németh László, Sík Sándor, Takáts Gyula, Nagy Gáspár neveit. Az ünnepek között szerepel a Gyertyaszentelő Boldogasszony, a Gyümölcsoltó Boldogasszony, a Sarlós Boldogasszony, a Karmelhegyi Boldogasszony, a Havas Boldogasszony vagy közülük a legismertebb a Nagyboldogasszony ünnepe.

Ez a mai ünnepi óra is annak a bizonyítéka, hogy ami örök életre született, az bennünket is a személyes öröklétünkhöz segíthet hozzá. Mi módon? Elsősorban a hit által, másodikként a művészetek végeláthatatlan eszközeivel. Az építészet meghatározó térbeli keretein belül a kép a szín, a mozdulat, a forma, a tömeg, a fény és a tekintet arzenáljában, az Isten anyja is ott van és ott lesz, amíg az asszonyok részt vehetnek a Teremtés misztériumában. Az asszonyok, akik közvetlen munkatársai a Teremtőnek. Legyenek ezek a szavak itt és most is az egyetemes anyaság előtti hódolat jelei is.

Köszöntöm a résztvevő művész kollégákat, házigazdákat, szervezőket és rendezőket, akik akkor, amikor a világ és Európa történelmi méretű zavarban van, ők a béke és jóindulat, az anyaság és testvériség képeivel ellensúlyozzák ezt a tragikus békétlenséget. Mindezt egy olyan történelmi épületben teszik, melyben sok évtizedes halála után, szinte az újjászületés szimbólumává vált az épített Budapesten.

A kiállításnak ötvenöt művész résztvevője van: festő, szobrász, grafikus, ötvös, keramikus, textilművész, építész, fotóművész, filmművész. Vele egy időben áll a Képzőművészeti Nemzeti Szalon a Műcsarnokban, az úgynevezett ellenszalon több fővárosi galériában, még a Nemzeti Galériában hetven esztendő erdélyi képzőművészete mutatkozik be. Mi ez, ha nem a művészet nyilvánvaló szabadsága és tágasságának látványos demonstrációja. Ez a kiállítás azonban valamiben mégis különbözik a többitől. Tegnap végigjártam a termeket és ámulatba ejtett az érzések gazdagsága. Tizenhét egymástól eltérő gesztust találtam a Boldogasszony ábrázolások létrehozóinak művészi szándékaiban: tiszteletet, szeretetet, meghatottságot, ámulatot és imádatot, megrendülést, magasztalást, áhítatot és befogadást,

bizalmat, vallomást, elfogadást, könyörgést, hálát, vállalást, féltést és azonosulást. Lélegzetelállító szellemi spektrum ez. Az előbb csak zavarról beszéltem. Óvatos voltam, pedig vihar van. Háborúk villámai csapkodnak földrészekben, menekültek holttesteit ringatják a tengerek, a pénz isteni hatalomra tör és a szabadság eszméit felfalni látszik a szabadosság. Mi pedig itt állunk egymás mellett ezen a szerda estén, Boldogasszonyok néznek vissza ránk a falakról és ez az egész Duna parti jelenség hirtelen szivárvánnyá válik. Védőn borul fölénk, talán félt is bennünket, de ragyogásával biztat a jóra és az igazra. Erről a szivárványról Reményik Sándor üzen nekünk valami nagyon fontosat:

Szivárvány

„A párában, a vízesés felett,
Halványan, mint egy álom,
És testetlenül, mint egy lehelet:
Az örökifjú szivárvány lebeg.

Megrokkannak a sziklák, a hegyek,
Kő mállik, az erdők sírba térnek,
Új medret tör a patak magának,
S a régít testálja a feledésnek.
Megőszül a világ.

De a szivárvány mindig egy marad
S színei meg nem fakuló csodák.
Örökifjan és egyformán lebeg,
Halványan, mint egy álom
És testetlenül, mint egy lehelet.

Mint a művészet az élet felett.

Minden lélekben van egy kis szivárvány,
Kis csapóhid, melyet lebocsát,
Hogy egy másik lélek átjöhessen rajta,
Ennek a hídnak hídpillére nincsen,
Ezt a hidacskát csak Isten tatja.
Az Isten, aki a szívekbe lát."

Most arra kérlek benneteket, fogjuk kézen egymást és menjünk át együtt ezen a káprázatos hídon.

Professor emeritus Fekete György,
a Magyar Művészeti Akadémia elnöke

Elhangzott 2015. május 20-án, a Várkert Bazárban,
a Boldogasszony kiállítás megnyitó rendezvényén.